

*Кучерявенко Вікторія Сергіївна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ПОШИРЕННЮ КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ

В умовах вжиття посиленних заходів з протидії поширенню коронавірусної інфекції постає питання відносно дотримання права фізичної особи на захист персональних даних суб'єктами, діяльність яких спрямована на здійснення протиепідемічних заходів, а також засобами масової інформації при здійсненні діяльності з інформування населення відносно фактичного стану поширення COVID-19.

13 квітня 2020 року було прийнято Закон України № 555-IX «Про внесення змін до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» (далі – Закон № 555-IX), яким в п.2 Прикінцевих та перехідних положень визначена можливість в період карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби та протягом 30 днів з дня його відміни здійснення обробки окремих загальних та вразливих персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних. Відповідно до положень зазначеного пункту здійснення примусової обробки повинно бути підпорядковане меті протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), здійснюватися в порядку визначеному в рішенні про встановлення карантину, а подальше використання відповідних даних допускається виключно з метою здійснення протиепідемічних заходів. Встановлено, що протягом 30 днів після закінчення карантину такі дані підлягають знеособленню, а у разі неможливості – знищенню.

Аналіз вищезазначеної норми свідчить про можливість неоднозначного її трактування, в частині визначення кола осіб, персональні дані яких підлягають примусовій обробці та кола осіб, які наділяються правом на таку обробку.

З огляду на буквальне тлумачення норми видається, що обробка персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних можлива по відношенню до кожної фізичної особи. З огляду на мету примусової обробки персональних даних, правом на таку обробку наділяються суб'єкти, які здійснюють протиепідемічні заходи. В той же час, в законодавчих актах відсутній чіткий перелік суб'єктів діяльність яких включає провадження таких заходів. З огляду буквального тлумачення норми, для їх визначення слід звернутися до рішення про встановлення карантину [1].

Втім, з аналізу висновку на проект Закону №555- IX, наданого комітетом з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, вбачається, що введення зазначеної норми обумовлено необхідністю провадження закладами та установами охорони здоров'я незалежно від форм власності, суб'єктами підприємницької діяльності, що займаються медичною практикою дій з реєстрації, обліку та надання статичних звітів відносно випадків інфекційних хвороб. Облік випадків інфекційних хвороб здійснюється в силу положень ст.35 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», відповідно до Порядку ведення обліку та подання статистичної звітності щодо інфекційних хвороб, які підлягають реєстрації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2001 р. шляхом заповнення облікової форми № 058/о «Екстрене повідомлення про інфекційне захворювання, харчове, гостре професійне отруєння, надзвичайну реакцію на щеплення». Заповнення зазначеної облікової форми передбачає внесення до неї як загальних персональних даних (прізвища, ім'я, по батькові хворого, дати його народження, місця проживання, роботи/навчання, місця госпіталізації або самоізоляції), так і вразливих персональних даних (щодо стану здоров'я) про особу, яка захворіла на COVID-19.

З огляду на вищезазначене, постає питання відносно доцільності запровадження зазначеної норми, адже примусова обробка персональних даних закладами та установами охорони здоров'я незалежно від форм власності, суб'єктами підприємницької діяльності, що займаються медичною практикою

здійснюється на підставі п. 2, 4 ч.1 ст.11 Закону № 2297-VI. Відповідно до положень п.6 ч.2 ст.7 Закону № 2297-VI **вищезазначені суб'єкти наділяються правом на обробку** персональних даних щодо стану здоров'я пацієнта, оскільки здійснюють її у цілях охорони здоров'я. **Окрім того, ч.8 ст.6 № 2297-VI встановлена можливість** подальшої обробки персональних даних, за умови забезпечення їх належного захисту, за для формування статистичних даних **щодо** рівня і динаміки захворювання людей на інфекційні хвороби, які підлягають оприлюдненню відповідно до положень ст. 17 Закону №2297- VI.

Примусова обробка персональних даних іншими суб'єктами, діяльність яких спрямована на здійснення протиепідемічних заходів повинна також підпорядковуватися вимогам законодавчих актів, які регулюють правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних.

В той же час обробка персональних даних для журналістських цілей здійснюється без застосування вимог законодавства про захист персональних даних, однак за умови забезпечення представниками ЗМІ балансу між правом на повагу до особистого життя та правом на свободу вираження

поглядів (п.2 ч. 2 ст.25 Закону №2297-VI). Питання додержання законодавства про захист персональних даних представниками ЗМІ може постати, якщо буде встановлено, що втручання в право особи на повагу до приватного життя внаслідок обробки її персональних даних було надмірним у порівнянні з суспільним інтересом до висвітленої інформації [2, с.24].

З огляду на зміст правової категорії «суспільна необхідна інформація», що розкривається в ст. 29 Закону України «Про інформацію», основними критеріями, якими слід керуватися представникам ЗМІ при поширенні персональних даних в журналістських матеріалах присвячених тематиці розповсюдження коронавірусної інфекції є: належність таких даних до предмету суспільного інтересу; переважання права громадськості на отримання персональних даних над потенційної шкодою від їх поширення.

Відносно першого критерію, слід зауважити, що суспільний інтерес не може зводитися до простої цікавості громадськості відносно інформації про приватне життя інших. До предмету суспільного інтересу, в умовах протидії коронавірусної інфекції слід відносити інформацію, яка забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків, свідчить про можливість порушення прав людини або свідчить про негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.

Про надмірність втручання в право особи на повагу до приватного життя внаслідок поширення загальних персональних даних відносно осіб хворих на COVID-19, контактних осіб або осіб, які є бактеріоносіями, слід вести мову наприклад при поширенні серед невизначеного кола осіб їх прізвища, ім'я, по батькові, дати його народження, місця проживання, роботи/навчання, місця госпіталізації або самоізоляції, за умови, що їх поведінка не ставить загрозу порушення прав інших осіб. Адже опублікування в ЗМІ прізвища, ім'я, по батькові може слугувати підставою для стигматизації особи, як такої, що хворіє на інфекційну хворобу та становить загрозу для суспільства. Опублікування в ЗМІ інформації про місце проживання, госпіталізації або самоізоляції, не обумовлюється жодним інтересом, оскільки може становити загрозу для життя та здоров'я особи, котрої стосується така інформація. В той же час предметом суспільного інтересу може виступати інформація про фізичну особу, яка уникає обсервації, чим створює загрозу для суспільства.

Підсумовуючи, варто зазначити, що прийняття Закону № 555-IX, не свідчить, про те, що персональні дані перестали охоронятися законом. Як і раніше обробка персональних даних повинна здійснюватися за наявності згоди суб'єкта персональних даних або за наявності виключних підстав їх правомірної обробки, які визначені на законодавчому рівні. В той же час, обробка персональних даних представниками ЗМІ здійснюється без

застосування законодавчих положень, що регулюють правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, однак за умови забезпечення балансу між правом на повагу до особистого життя та правом на свободу вираження поглядів. При недотриманні положень законодавчих актів, які визначають підстави правомірної обробки персональних даних, а у випадку обробки персональних даних у журналістських цілях не забезпечення балансу між конкуруючими правами, слід констатувати обмеження права на захист персональних даних.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сенюта І.Я. Обробка персональних даних за новими правилами: захист чи порушення прав людини. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/obrobka-personalnnyh-danyh-v-umovah-covid-19-zahyst-chy-porushennya-prav-lyudyny/>

2. Бем М.В. Захист персональних даних: Правове регулювання та практичні аспекти : науково-практичний посібник / І. М. Городиський, Г. Саттон, О. М. Родіоненко. К. 2015. 220 с.

*Колодін Артем Олексійович,
аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАДАННЯ ПОСЛУГ ЧАРТЕРУ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЮ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ГОСТРОЇ РЕСПІРАТОРНОЇ ХВОРОБИ COVID-19

Розвиток бізнесу, розширення міжнародних відносин вимагають від учасників мобільності і оперативності пересування, що далеко не завжди забезпечується регулярним повітряним сполученням. Все це зумовило розвиток сегмента чартерних перевезень.

Чартер (англ. Charter) – в міжнародному торговому мореплавстві і повітряному сполученні різновид договору перевезення вантажу, пасажирів і багажу, синонім договору фрахтування [7].

Чартерні перевезення, що організовують для перевезення пасажирів, можна розділити на кілька видів: туристичний чартер, VIP-чартер і корпоративний чартер [5].

Основним замовником туристичного чартеру є туроператори. Вони безпосередньо або через компанії перевізників фрахтують літак, судно, наземний транспорт і самі відповідають за його завантаження. Туристичний